[2024] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 257: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 669

ਧਨਰਾਜ ਅਸਵਾਨੀ

ਬਨਾਮ

ਅਮਰ ਐਸ. ਮੂਲਚੰਦਾਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

(2024 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2501)

09 ਸਤੰਬਰ 2024

[ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ., ਜੇ.ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ* ਅਤੇ ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹੈ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973- ਐੱਸ.438-ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ - ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ:

ਸਥਿਤ: ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ - ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਪਾਬੰਦੀ ਜੋ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਐੱਸ.438 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ - ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਯੂ. 1989, ਆਦਿ, ਜਦਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ

---

*ਲੇਖਕ

ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਫਿਰ, ਬਾਅਦ ਦਾ ਜੁਰਮ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਜੁਰਮ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ, ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ / ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਐੱਸ.438 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਪੂਰਵ-ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ "ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਹੈ, ਇਸਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ - ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ - 438 ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਫੇਮਸ, ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੈਰ-ਮਨਮਾਨੇਪਨ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰੋ। [ਪੈਰਾ 60, 66]

ਜ਼ਾਬਤਾ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ, 1973 ਐੱਸ.46 'ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਗਈ'- "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ" - ਕੈਦੀ ਟ੍ਰਾਂਜ਼ਿਟ ਵਾਰੰਟ (ਪੀ.ਟੀ. ਵਾਰੰਟ) ਯੂ/ਐੱਸ.267 - "ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ" - ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ "ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" - "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਜੁਰਮ-ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੁਨੀਲ ਕਾਲਾਨੀ ਵਿਚ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਅਸਲ ਛੂਹ ਜਾਂ ਕੈਦ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ - ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਕੈਦ ਜਾਂ ਸਪਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਸਥਿਤ: ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਤਰਕ ਵਿੱਚ ਦੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਗਲਤੀਆਂ ਹਨ - ਪਹਿਲਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪਹਿਲੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ -

ਧਨਰਾਜ ਅਸਵਾਨੀ ਬਨਾਮ ਅਮਰ ਐਸ. ਮੂਲਚੰਦਾਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਰਕ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਭੁਲੇਖਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ - ਉਹ ਤਰੀਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਗਿਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਦੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ "ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਕਾਰਨ" ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ - "ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਮੰਨਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਕਾਰਨ" ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 46 ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਅਸਲ ਛੂਹਣਾ ਜਾਂ ਕੈਦ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਸਲ ਛੋਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਜਾਂ ਛੂਹਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ - ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਮਜਬੂਰੀ ਵੀ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ - ਇਹ ਧਾਰਾ 46 ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ - ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ - ਜਦੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੀ.ਟੀ. ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਾਰੰਟ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਨੇ ਪੀ.ਟੀ. ਵਾਰੰਟ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਛੂਹ ਕੇ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਕੋਈ ਕੈਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਪੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਾਰੰਟ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜੋ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਵਧਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜੁਰਮ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜੋ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ "ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਐੱਸ.267 ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਉਲਟ। ਜੁਰਮ, ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂ ਪਹਿਲੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਵੀ। [ਪੈਰਾ 38, 40-42, 46, 49, 51-53]

ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ - ਬਾਅਦ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ - ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਐੱਸ.438, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਅਪਮਾਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਸੀ, ਇਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ:

ਸਥਿਤ: ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਹਰ ਅਗਲੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਨਤਕ ਸਟੈਂਡ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬੋਝ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਬੋਝ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਸਮਾਜ - ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੋਂ ਹੋਰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਨਿੱਜੀ ਅਖੰਡਤਾ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ - ਹਰੇਕ ਵਾਧੂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਰਮ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਲਝਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 58]

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ - ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ - ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ - ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973- ਐੱਸ.438-ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਸੰਕਲਪ - ਵਿਕਾਸ - ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਨਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [2001] ਪੂਰਕ 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 114: (2002) 2 ਐਸਸੀਸੀ 210-ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ।

ਸੁਨੀਲ ਕਾਲਾਨੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (2021) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਰਾਜ 1654; ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਸੀਬੀਆਈ (2022) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਸਾਰੇ 832; ਬਸ਼ੀਰ ਹਸਨ ਸਿੱਦੀਕੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ) (2023) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਡੈਲ 7544-ਅਮਨਜ਼ੂਰ।

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [1994] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 375: (1994) 3 ਐਸਸੀਸੀ 569; ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [1980] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 383: (1980) 2 ਐਸਸੀਸੀ 565; ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਐਨਸੀਟੀ) [2020] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1: (2020) 5 ਐਸਸੀਸੀ 1; ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [2020] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 727: (2020) 4 ਐਸਸੀਸੀ 727; ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮਹੇਤਰੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [2010] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 201: (2011) 1 ਐਸਸੀਸੀ 694; ਸੈਂਟਰਲ ਬਿਊਰੋ ਆਫ਼ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਸਪੈਸ਼ਲ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਸੈੱਲ-ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਅਨੁਪਮ ਜੇ ਕੁਲਕਾਮੀ [1992] 3 ਐਸਸੀਆਰ 158: (1992) 3 ਐਸਸੀਸੀ 141; ਤੇਜੇਸ਼ ਸੁਮਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (2023) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 76; ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ.

ਧਨਰਾਜ ਅਸਵਾਨੀ ਬਨਾਮ ਅਮਰ ਐਸ. ਮੂਲਚੰਦਾਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ ਦੇਵਮਨ ਉਪਾਧਿਆਏ [1961]1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.14: ਏ.ਆਈ.ਆਰ. (1960) ਐਸਸੀ 1125; ਤੁਸ਼ਾਰਭਾਈ ਰਜਨੀਕਾਂਤਭਾਈ ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ [2024] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 235: (2024) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 1897; ਏ.ਆਰ. ਅੰਤੁਲੇ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਐਸ. ਨਾਇਕ [1988] ਪੂਰਕ 1 ਐਸਸੀਆਰ 1: (1988) 2 ਐਸਸੀਸੀ 602; ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਨਵਰ ਅਲੀ ਸਰਕਾਰ [1952] 1 ਐਸਸੀਆਰ 284: (1952) 1 ਐਸਸੀਸੀ 1- ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਅਲਨੇਸ਼ ਅਖਿਲ ਸੋਮਜੀ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2021) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਬੋਮ 5276; ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਸਾਰੰਗੀ ਬਨਾਮ ਓਡੀਸ਼ਾ ਰਾਜ (2024) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਓਰੀ 1334; ਅਮੀਰ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਦਿ ਕਰਾਊਨ (1949) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਪੁੰਜ 20; ਸ. ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1984) ਸੀਆਰਆਈ ਐਲਜੇ 253; ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੇ.ਐਨ. ਨਹਿਰੂ (2011) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਮੈਡ 1984; ਰੋਸ਼ਨ ਬੀਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (1983) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਮੈਡ 163; ਸੀ. ਨਟੇਸਨ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1998) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਮੈਡ 931; ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1995) ਸੀਆਰਆਈ ਐਲਜੇ 3505; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਯਾਦਵ ਕੋਹਾਚਡੇ (2000) ਸੀਆਰਆਈ ਐਲਜੇ 959 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਐਲਡਰਸਨ ਬਨਾਮ ਬੂਥ (1969) 2 ਸਾਰੇ ਈ.ਆਰ. 271 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 48ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ (1972); ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 41ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ; ਬਲੈਕ ਦੀ ਲਾਅ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ (5ਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, 1979) - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973; ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ।

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 438; ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ; ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ; ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ; ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ; ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ; "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ"; ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ; ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ; ਹਿਰਾਸਤ; ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ; ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ; ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ; ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ/ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ; ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ; ਪਹਿਲਾ ਅਪਰਾਧ; ਪਹਿਲੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ; ਵੱਖਰਾ ਅਪਰਾਧ; ਬਾਅਦ ਦੇ ਅਪਰਾਧ; ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ; ਪਿਛਲਾ ਅਪਰਾਧ; ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ; ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ; ਅਸਲ ਛੋਹ ਜਾਂ ਕੈਦ; ਰਸਮੀ

ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ; ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ: ਕੈਦੀ ਟਰਾਂਜ਼ਿਟ ਵਾਰੰਟ; ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2501

2023 ਦੇ ਏ.ਬੀ.ਏ.ਨੰਬਰ 2801 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਨਿਆਂਇਕ ਦੇ 31.10.2023 ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਐਸ. ਕੇਂਜਲੇ, ਅਮੋਲ ਨਿਰਮਲ ਕੁਮਾਰ ਸੂਰਯਵੰਸ਼ੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪਾਂਡੇ, ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਇਤਰੀ ਵਿਰਮਾਨੀ, ਸ਼ੁਭਮ ਗਵਾਂਡੇ, ਐਡਵ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸਿਧਾਰਥ ਦਵੇ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼ਾਂਤਨੂ ਫਾਂਸੇ, ਐਸ.ਐਸ. ਬੇਡੇਕਰ, ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਡਾਲਵੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਧੀ ਠਾਕਰ, ਸਿਧਾਂਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਜੇ.ਬੀ ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਜੇ.

ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਇਸ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

ਏ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਖਲਾ..... 4*

ਬੀ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ 1 (ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ)..... 7*

ਸੀ. ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ..... 10*

ਡੀ. ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ..... 25*

i. ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ..... 25*

ii. ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ, "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?..... 44*

iii.ਵਿਆਖਿਆਤਮਕਉਦਾਹਰਨਾਂ..... 63*

ਈ. ਸਿੱਟਾ..... 65*

1. ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਏ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਤਭੇਦ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ:

---

*ਐੱਡ. ਨੋਟ: ਮੂਲ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ

"ਕੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 438 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, "ਸੀਆਰਪੀਸੀ") ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ?"

2. ਇਹ ਅਪੀਲ 2023 ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 2801 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਨਿਆਂਇਕ ਦੁਆਰਾ 31.10.2023 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲ ਕਰਤਾ (ਮੂਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵਿਰੋਧੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 1 (ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ) 2019 ਦੇ ਸੀਆਰ ਨੰਬਰ 806 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਿੰਪਰੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 406, 409, 420, 465, 467, 468, 471 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 (ਉੱਥੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ.

3.ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. ਇੱਥੇ 1 ਨੂੰ 2021 ਦੇ ਈਸੀਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 10 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ 2019 ਦੇ ਸੀਆਰ ਨੰਬਰ 806 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਥੇ ਉਕਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1 ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 2021 ਦੇ ਈਸੀਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 10 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਹ 2019 ਦੇ ਸੀਆਰ ਨੰਬਰ 806 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। 1 ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗਾ। ਇਤਰਾਜ਼ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੁਣ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਏ. **<u>ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ</u>**

4. ਮਿਸਟਰ ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ:

i.ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ii. ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਲਾਸ਼ (ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ) ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੁਦਰਤੀ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ "ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ"। ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ"।

iii. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਬੇਈਮਾਨ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਫਜ਼ੂਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਪਿੱਛੇ ਇਹੀ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੈ, ਲਈ ਕੋਈ ਅਪਮਾਨਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

iv. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438(2)(i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438(2)(i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਰਥਕ ਵਿਚਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438(2) (i) ਅਧੀਨ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਤਰਕਹੀਣ ਹੋਵੇਗਾ।

V ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਫੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਰੋਧਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਸਮਰਪਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੈਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਏਬਲ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ "ਡੀਮਡ ਕਸਟਡੀ" ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੋ।

5. ਮਿਸਟਰ ਲੂਥਰਾ, ਆਪਣੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਿਆ:

i. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, [1994] 2 ਐਸਸੀਆਰ 375, (1994) 3 ਐਸਸੀਸੀ 569

ii. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, [1980] 3 ਐਸਸੀਆਰ 383, (1980) 2 ਐਸਸੀਸੀ 565

iii. ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਐਨਸੀਟੀ), [2020] 2 ਐਸਸੀਆਰ 1, (2020) 5 ਐਸਸੀਸੀ 1

iv. ਸੁਨੀਲ ਕਾਲਾਨੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, 2021 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਰਾਜ 1654

v. ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ., 2022 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਸਾਰੇ 832

vi. ਤੇਜੇਸ਼ ਸੁਮਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, 2023 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 76

vii. ਬਸ਼ੀਰ ਹਸਨ ਸਿੱਦੀਕੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ), (2023) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਡੈਲ 7544

viii. ਨਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, [2001] ਪੂਰਕ 4 ਐਸਸੀਆਰ 114, (2002) 2 ਐਸਸੀਸੀ 210.

6. ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬੀ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ 1 (ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ)

7. ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਦਵੇ, ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ:

1. ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਤਮ ਯੂਬੀ ਜੂਸ ਆਈਬੀਆਈ ਉਪਾਅ ਅਰਥਾਤ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਅਨੀਤਾ ਕੁਸ਼ਵਾਹਾ ਬਨਾਮ ਪੁਸ਼ਪ ਸੂਡਾਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ (2016) 8 ਐਸਸੀਸੀ 509 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੰਨਾ ਅਟੁੱਟ ਹੈ, ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਇਸਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਛੱਡੋ। ਇਹ ਸੀ

ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੋਮਨ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਮੈਕਸਿਮ ਯੂਬੀ ਜੂਸ ਆਈਬੀਆਈ ਰੇਮੇਡੀਅਮ ਨੇ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਅਟੁੱਟ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ii. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸਦੇ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੂਰਵ-ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ।

iii. ਧਾਰਾ 438 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕੇ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਘੇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਟਚਸਟੋਨ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੈਰ-ਮਨਮਾਨੇਪਨ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵੀ ਪਾਸ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

iv. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ "ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ"। ਇਸ ਲਈ, ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਕੋ-ਇਕ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

V.ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ438 ਤਹਿਤ ਪੂਰਵ-ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ438(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਆਈਪੀ 376 (3),376 ਏਬੀ,376ਡੀਸੀ ਜਾਂ 376ਡੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

vi. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ, ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਅਗਰਵਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਦ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ

ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 (4)) ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ। ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਭੁੱਲ

ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 438 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕੰਬਲ ਪਾਬੰਦੀ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਅਟੱਲ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

vii. ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ (ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1989 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, "ਐਕਟ, 1989") ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 18 ਅਤੇ 18ਏ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀ ਵੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਐਕਟ, 1989 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਐਕਟ, 1989 ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਧਾਰਾ 18 ਅਤੇ 18ਏ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੋਕ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ (2072) ਐਕਟ, 1989 ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਤੇ 18ਏ(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

8. ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮਿਸਟਰ ਡੇਵ ਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੀ. <u>ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ</u>

9. ਸੁਨੀਲ ਕਲਾਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਉੱਘੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਚਾਰ ਲੈਂਦਿਆਂ ਤਰਕ ਦੀ ਲਾਈਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਛੂਹਣਾ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਇਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇੱਕ

ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ।

ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਨਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"17. ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਸਕੀਮ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੇ ਚੈਪਟਰ V ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 41 ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਵਾਰੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 41 ਬੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਅਫਸਰ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 46 ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

18. ਧਾਰਾ 46 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. (ਸੁਪਰਾ), ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਛੂਹਣਾ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 167 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਜਾਂ ਜੇਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਲਾਸ਼, ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੰਧਤ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ।

19. ਕੁਦਰਤੀ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਧਾਰਾ 438 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ। ਯਾਨੀ. ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜੇਲ ਵਿੱਚ।

23. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇਗੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟਿਸਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

24. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀ, (ਸੁਪਰਾ) ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 438 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਇਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ. ਵੈਕਿਊਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਰਡਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਾਂਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਧੋਖੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

25. ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਣ ਤੋਂ ਘੋਖਣਾ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੀਸਰਾ ਕੇਸ-ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਰ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਕਰਨਾ ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਅਗਰਵਾਲ, (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ। ਦੀ ਧਾਰਨਾ. ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਨਿਰਾਸ਼ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ

ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਕ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

26. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਨ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

10. ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ।

11. ਬਸ਼ੀਰ ਹਸਨ ਸਿੱਦੀਕੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ, ਸੁਨੀਲ ਕਲਾਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹੋ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਬੰਧਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"6. ਇਸ ਲਈ, ਸਮੁੱਚੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਨੀਲ ਕਲਾਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

12. ਅਲਨੇਸ਼ ਅਕਿਲ ਸੋਮਜੀ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 2021 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਬੋਮ 5276, ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ:

"ਕੀ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ?"

13. ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਸੁਨੀਲ ਕਾਲਾਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਨਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਘੋਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਈ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ (ਜ਼) ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

"8. ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਰੀਡਿੰਗ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਰਫ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 (4) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ 8.4 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ (ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1989 ਦੀ ਧਾਰਾ 18ਏ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ।

9. ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਏ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਜਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ:

"62. [...] ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ (ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ) 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਇਕੋ-ਇਕ ਪਾਬੰਦੀ, ਜਾਂ ਪਾਬੰਦੀ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਰਾਹ ਹੈ, ਭਾਵ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 376 (3) ਜਾਂ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ।

376- ਏਬੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376- ਡੀਏ ਜਾਂ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 376- ਡੀ.ਬੀ. । ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਹੁਣ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ (ਅਰਥਾਤ ਸੈਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ) ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੰਸ਼ੋਧਨ [ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਸੋਧ ਐਕਟ, 2018 ਦੀ ਧਾਰਾ 438 (4) ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ] ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"438. (4) ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਧਾਰਾ 376 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376-ਏਬੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376- ਡੀਏ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 376- ਡੀ.ਬੀ. ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

63. ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਦ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਸਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮੰਗਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕੰਬਲ ਪਾਬੰਦੀ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਅਟੱਲ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

10. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ:

"39. ਪੰਜਵਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
11. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ

ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਵਾਕਾਂ ਤੋਂ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸੈਸ਼ਨ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ।

XXX XXX XXX

14. ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 32 ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ, ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

15. ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਪਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ (ਜ਼) ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ।

16. ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਦੇ ਅਤੇ ਸਰਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉੱਦਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਖੁਦ ਅਟਕਲਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਜੇਕਰ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਲਪਨਾ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

14. ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਸਾਰੰਗੀ ਬਨਾਮ ਓਡੀਸ਼ਾ ਰਾਜ 2024 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਓਰੀ 1334 ਵਿੱਚ, ਉੜੀਸਾ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਕੈਦ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2), ਜੋ 'ਰਿਮਾਂਡ' ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨਹੀਂ ਭਰੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ/ਰਿਮਾਂਡ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਨਵੇਂ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਹਨ।

15. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਵਾਂ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

16. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਦੇ

ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਗਾਊਂ ਗੇਂਦ, ਜੇਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਿਛਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਗਲੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧ।

17. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਕੇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਲੈ ਕੇ ਅਗਲੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਹਿ-ਮੌਜੂਦ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਬਕਾ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਦੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਹੁਣ ਅਗਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਸਿਰਫ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਾਉਂਦੀ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

18. ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

13. ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਦੋ ਸਾਧਨ ਉਪਲਬਧ ਹਨ - ਪਹਿਲਾ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਗਣ ਲਈ ਜੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਦੂਸਰਾ, ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਪਿਛਲੇ ਕੇਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੋਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ 'ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ' ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਫਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਬਾਂਡ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਅਧੀਨ), ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਇਹ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ, ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਕੇਸ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕੋ ਇਕ ਫੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜ ਕੇਸ ਵਿਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨਵੇਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਰਡਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲੇ-ਉਲੇਖਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸਦੀ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

14. ਇਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਨਵਾਂ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਕੇਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਖੋਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸਦੀ ਰਿਹਾਈ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਗਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤਫਤੀਸ਼/ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਗਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਆਪਸੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਜੇਕਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ

ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ/ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਹੁਣ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਗਲੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਯਮਤ ਜਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਧਿਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੰਗਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ।

15. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੁਨੀਲ ਕਲਾਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਤਰਕ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "... ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਜਿੱਥੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨਾ ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਅਗਰਵਾਲ, (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ...।"

ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਚਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੇਠਾਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ:

(2) ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਸਮੇਤ-

(i) ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏਗਾ;

XXX XXX XXX

ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਪਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸਲਈ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ 'ਰਿਕਵਰੀ' ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਰਿਮਾਂਡ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [...]

XXX XXX XXX

17. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

(i) ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ;
(ii) ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਜੇਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਗਲੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

(iii) ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ, ਜੇਕਰ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ/ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਮੰਗ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇਣ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਪਰ ਉਹ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

18. ਮੌਜੂਦ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਗਲੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਯੋਗ ਹਨ..."
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)
19. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਰਾਜਸਥਾਨ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ

ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਬੰਬੇ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ।

ਡੀ. **<u>ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ</u>**

i. ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

20. ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1898 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, "1898 ਕੋਡ") ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਸਮਾਨ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਮੀਰ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਦਿ ਕਰਾਊਨ ਵਿੱਚ 1949 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਪੁੰਜ 20 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ 1898 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 498 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ:

"... ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਰੋਕ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸਲਈ, ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਧਾਰਾ 498, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 496, ਸੀ 496 ਅਤੇ ਸੀ. ਜ਼ਾਬਤਾ, ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਾਰੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਲਈ, ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)
21. 1898 ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਗਾਊਂ ਜਾਂ ਪੂਰਵ-ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਦੇ 41ਵੇਂ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ 24 ਸਤੰਬਰ 1969 ਦੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ (ਖੰਡ 1) ਦੇ ਪੈਰਾ 39.9 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ

39.9 ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਸੁਝਾਅ (ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਰੇ ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਏ ਦਾ ਟਕਰਾਅ ਹੈ, ਪਰ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਰੱਖ ਕੇ. ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਿਆਸੀ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਜੋ ਲਹਿਜ਼ਾ, ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਭਗੌੜੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ, ਕੁਝ ਦਿਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵਾਜਬੀਅਤ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਭਾਗ ਦਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਖਰੜਾ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

'497-ਏ. (1) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵਾਜਬ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਦਾਲਤ, ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੋਇਆ, ਧਾਰਾ 204(1) ਅਧੀਨ ਕਦਮ ਚੁੱਕਦਾ ਹੋਇਆ,

ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੰਮਨ ਜਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ।

(3) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।'

ਅਸੀਂ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਕੱਲੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਿਣਨਾ ਵਿਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ (ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ) ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਨਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਸੁਪੀਰੀਅਰ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਅਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਰੀਖਣ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹੋਵੇ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

22. ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ, ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1970 ਦੇ ਡਰਾਫਟ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 447 ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਡਰਾਫਟ ਬਿੱਲ ਦੀ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਬਣ ਗਈ ਸੀ।

23. ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ 48ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ (1972) ਦੇ ਪੈਰਾ 31 ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:

"ਬਿੱਲ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਿਛਲੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਲਾਭਦਾਇਕ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਬੇਈਮਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅੰਤਿਮ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਆਰਡਰ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਤਰਿਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਬੰਧਤ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)
24. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:
"ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ।-(1) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਉਹ ਅਦਾਲਤ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅੰਤਰ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ:
(i) ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ;
(ii) ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕੈਦ ਕੱਟੀ ਹੈ;
(iii) ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ; ਅਤੇ।
(iv) ਜਿੱਥੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ,

ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰੱਦ ਕਰੋ ਜਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰੋ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਇਸ ਉਪ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ, ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਫੜੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(1ਏ) ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ,
(1ਬੀ) ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਅੰਤਮ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ।

(2) ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਖਾਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਸਮੇਤ-
(i) ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏਗਾ;
(ii) ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਭਰਮ, ਧਮਕੀ ਜਾਂ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ;
(iii) ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗਾ;

(iv) ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤ ਜੋ ਧਾਰਾ 437 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(3) ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਵਾਰੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,

ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ।

(4) ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਧਾਰਾ 376 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376ਏਬੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376ਡੀਏ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਡੀਬੀ (1860 ਦਾ 45) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।"

25. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿੱਲ ਦੇ ਨਾਲ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਯੰਤਰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਦਨਾਮੀ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ ਤੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਵੇਖੋ: ਸਿੱਧਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮਹੇਤਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ (2011) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 694 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ]।

26. ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਸਿੱਧਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮਹੇਤਰੇ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਹੇਠਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ:

"36. ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਜੀਵਨ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਅਟੁੱਟ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਜੀਵਨ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਜੀਵਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਗੁਆਚ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਅਰਥਹੀਣ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਗੁਆਚ ਜਾਵੇਗਾ। "ਆਜ਼ਾਦੀ" ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਭਿਅਕ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਤੱਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

37. "ਆਜ਼ਾਦੀ" ਦਾ ਮੂਲ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਯੂਨਾਨੀ ਸਭਿਅਤਾ ਵਿੱਚ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਨੇ ਸਮੂਹ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ। 431 ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਐਥੀਨੀਅਨ ਰਾਜਨੇਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੋ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ, ਪਹਿਲਾ, ਸਮੂਹ ਦੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਕਾਰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਵੈ-ਬੋਧ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮੂਹ ਦੀ ਲਾਲਸਾ। ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਨੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੌਂਪਿਆ। ਅਰਸਤੂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਭਾਅ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਪਲੈਟੋ ਨੇ ਆਪਣੇ "ਗਣਤੰਤਰ" ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਬੋਧ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਪਾਇਆ।

XXX XXX XXX

43. ਭਾਰਤ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਾਬਕਾ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ, ਐਮ.ਸੀ. ਸੇਤਲਵਾੜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਾਰ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਫ੍ਰੈਂਚ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੈਂਥਮ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅੰਤ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 19 ਅਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਵਾਦ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਵਿੱਚ ਜੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਹੀ ਰਾਜ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਅੰਤ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਅਵਸਥਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਚੀਜ਼ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਟੀਚੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਦੀ ਹੋਂਦ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੇ ਇਕੱਲੇ ਨਹੀਂ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੈ। ਰਾਜ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

XXX XXX XXX

49. ਇੱਕ ਉੱਘੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜੱਜ, ਲਾਰਡ ਅਲਫ੍ਰੇਡ ਡੇਨਿੰਗ ਨੇ ਦੇਖਿਆ:

"ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਚਾਹੇਗਾ, ਉਹ ਕੀ ਕਹੇਗਾ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅੜਿੱਕੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ.... ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਵਿਵਸਥਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।"

50. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਉੱਘੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ, ਜਸਟਿਸ ਐਚ.ਆਰ. ਖੰਨਾ ਨੇ 2 ਆਈਜੇਆਈਐਲ, ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ. 18 (1978), ਪੀ. 133 ਨੇ ਦੇਖਿਆ

"... ਆਜ਼ਾਦੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਆਤਮਾਵਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਦਮਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁਲਾਮੀ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।"

27. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮੰਗਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਅਤੇ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1987 ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (7) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਐਕਟ 1987 ਦੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ (U) ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 28.11.1975 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਸਟਿਸ ਰਤਨਾਵੇਲ ਪਾਂਡਿਅਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਚਾਰ ਹੋਰ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:
"326. ਬਿਮਲ ਕੌਰ [ਏਆਈਆਰ 1988 ਪੀਐਂਡਐਚ 95: (1988) 93 ਪੁੰਜ ਐਲਆਰ 189: 1988 ਸੀਆਰਆਈ ਐਲਜੇ 169] ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟਾਡਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20(7) ਦੇ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਸਮਾਨ ਚੁਣੌਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ:
"ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 20(7) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੈ।

ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ। ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਗਠਿਤ ਗੁਪਤ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਇਹ ਸੁਰਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕੌਣ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ, ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਸੰਗਠਿਤ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਕੌਣ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸਲ ਅਪਰਾਧੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

327. ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੋਵਾਂ ਕੋਲ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਪੁਰਾਣੇ ਕੋਡ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 41ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸੁਝਾਅ 'ਤੇ 1973 ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੋਡ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ (ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1976 (ਯੂ.ਪੀ. ਐਕਟ ਨੰ. 16 ਆਫ਼ 1976) ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 28-11-1975 ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ w.e.f. ਦੀ ਧਾਰਾ 438(1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 24-12-1988 ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਮੌਤ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅੰਤਮ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, 1988 ਦੇ ਉੜੀਸਾ ਐਕਟ 11 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੁਆਰਾ w.e.f. 28-6-1988, ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ, ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ।

XXX XXX XXX

329. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਮੌਜੂਦਾ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਵਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ [(1980) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 565: 1980 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ (ਸੀ.ਆਰ.ਆਈ.) 465: (1980) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 383] ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 48 ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

28. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਸੀਮਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮੰਗਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

29. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ (ਜਸਟਿਸ ਵਾਈ.ਵੀ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ) ਨੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਡੂੰਘਾ ਅਤੇ ਭਾਵੁਕ ਲੇਖ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਆਮਕਰਨ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸੈੱਟ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲਵੇ। ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਾਈ.ਵੀ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

"8. [...] ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਾਂਚਾਂ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ, ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਏਜੰਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸੁਵਿਧਾ, ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਥਕੜੀਆਂ ਵਿਚ ਪਰੇਡ ਕਰਨ ਦਾ ਰੂਪ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ। ਕੀ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸੰਕਟਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

XXX XXX XXX

12. [...] ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ, ਕਿ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਰਾਦਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਅਗਾਊਂ, ਜ਼ਮਾਨਤ। ਇਸ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 437 ਅਤੇ 439 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ, ਸੈਕਸ਼ਨ 438(1) ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ "ਜੇਕਰ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ ਤਾਂ" ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ", ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਮੇਤ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (i) ਤੋਂ (iv) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

XXX XXX XXX

14. ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਧਾਰਣਕਰਨ ਜੋ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਕਾਰਜ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਖੋਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜਦੋਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਕੇਸ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵਿਵੇਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋ ਕੇਸ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਮੁਫਤ ਖੇਡਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸਾਰਥਕ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਵਿਵੇਕ ਸੌਂਪਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹਨ, ਦੂਜਾ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅੰਤਿਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਪੀਲੀ ਜਾਂ ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਉਂਕਿ, ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੋਖਮ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੀਵਨ ਅਣਕਿਆਸੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਟਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਇਹਨਾਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਫਤ

15. [...] ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਰਗੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੱਚੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਵੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਧੂਰੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਕਦੇ ਵੀ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਉਭਰਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

30. ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮੰਗਣ ਲਈ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ' ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"21. [...] ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਵਰਤੋਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁਰੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸਦੀ ਅਚਨਚੇਤੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਮਾਨਤ ਨਤੀਜੇ, ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

XXX XXX XXX

27. [...] ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਮੌਕੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

31. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸਪਸ਼ਟ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਦੂਜਾ, ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਜਾਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਕੰਬਲ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

32. ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿਧਾਂਤ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਤੋਂ ਸਮਝੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ:

i.ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਡਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਵਾਜਬਤਾ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਖਾਸ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ii. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 437 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

iii. ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਾਜਬ ਵਿਸ਼ਵਾਸ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੰਭਾਵਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

iv. ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਕੇਸ/ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

v. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਅਪਰਾਧ/ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਾਅ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਜਾਂ 439 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

vi. ਆਮ ਨਿਯਮ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

33. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮਹੇਤਰੇ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮਹੇਤਰੇ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ 1980 ਅਤੇ 2011 ਦਰਮਿਆਨ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਇਨਕੁਰੀਅਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਨ।

34. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਕੋਰਮ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮਹੇਤਰੇ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਫਿਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਅਗਰਵਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿਧਾਂਤ ਰੱਖੇ:
i. ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਠੋਸ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ (ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਆਮ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ)। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ।

ii.ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

iii. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਜਾਂ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 437(3) [ਧਾਰਾ 438(2) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ] ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਕੇਸ-ਦਰ-ਕੇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
iv. ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ, ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਰਗੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੇਧਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
v. ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ।
vi. ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੁਕਮ "ਕੰਬਲ" ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਘਟਨਾ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
vii. ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।
viii. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ "ਸੀਮਤ ਹਿਰਾਸਤ" ਜਾਂ "ਡੀਮਡ ਕਸਟਡੀ" ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ।
ix. ਪੁਲਿਸ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
x. ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲੀ ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

35. ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਅਗਰਵਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਆਮ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਸਵਾਲ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਅਗਰਵਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ:

"62. ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ (ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ) 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪਾਬੰਦੀ, ਜਾਂ ਪਾਬੰਦੀ, ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਭਾਵ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 376 (3) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376-ਏਬੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376-ਏਬੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ-73-ਡੀ-73 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਕੋਡ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

63. ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਦ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਸਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕੰਬਲ ਪਾਬੰਦੀ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਅਟੱਲ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

36. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਸੰਸਦ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜਾਂ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਸਾਦੇ ਪਾਠ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੁਝ ਅਟੱਲ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ii. ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ, "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

37. ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸੁਨੀਲ ਕਾਲਾਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਸਲ ਛੋਹ ਜਾਂ ਕੈਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਉਸ ਕੋਲ "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

38. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਤਰਕ ਵਿੱਚ ਦੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਗਲਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪਹਿਲੇ ਜੁਰਮ ਵਿਚ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲ "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ, ਜੇਕਰ ਖੜੇ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮੰਗਣ ਦੇ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

39. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੱਕ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮੰਗਣ ਦੇ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖ ਕੇ ਕੋਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਮਲੀ ਕਮੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ

ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

40. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਰਕ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਭੁਲੇਖਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਓਪਕੋਫਿਕ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਸੈੱਲ-1, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਅਨੁਪਮ ਜੇ. ਕੁਲਕਰਨੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ (1992) ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ 1992 ਵਿੱਚ 3 ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਹੋਰ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਜੋੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਸ ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 1984 ਸੀਆਰਆਈ ਐਲਜੇ 253 ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੁੜ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਟੱਲ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੂਜੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਪਮ ਜੇ. ਕੁਲਕਰਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"11. ਫਿਰ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਉੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਜੋ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹੈ, ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਾ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਸ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਵਧੇਰੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ। ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਉਪਲਬਧ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਜੁਰਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਉਸੇ ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਜੋੜਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 167 ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲੱਗੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੀਮਾ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੀ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਿਅਕ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਟਰ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੇਹਰ ਚੰਦ ਕੇਸ [(1969) 5 ਡੀਐਲਟੀ 179] ਵਿੱਚ ਹਾਰਡੀ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਕੱਢੇ ਗਏ ਕੁਝ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਅਰਥਾਤ ਇੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਜੋ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਉਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਕੇਸ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਖੋਜੇ ਗਏ ਅਖੌਤੀ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਸਮੇਤ ਇਹ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧ ਉਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ।

ਧਨਰਾਜ ਅਸਵਾਨੀ ਬਨਾਮ ਅਮਰ ਐਸ. ਮੂਲਚੰਦਾਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਦੋ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 167(1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਖਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੂਜੇ ਕੇਸਾਂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 167(1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ: ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [1984 Cri LJ 253: ILR (1984) 2 P&H 139] ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਸੀਮਾ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੀ ਕੇਸ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੈ? ਉਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੜੇ ਗਏ: (ਪੀ. 257, ਪੈਰਾ 10-ਏ)

"ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੁਰਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਟੱਲ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹੀਏ ਤਾਂ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਧਾਰਾ 167(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਟੱਲ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਵਿਵਹਾਰਕ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 167 ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਵੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਮੁੜ-ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 167(2) ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਨਿਰਮਾਣ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਮਾਂਡ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ, ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰੋਸੀਜਰਲ ਕਨੂੰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਪਹਿਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਖਾਸ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਰਗੀ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਨਵੇਂ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

XXX XXX XXX

13....ਪਹਿਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗੰਭੀਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਪੱਟੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜੇਕਰ ਉਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਹੋਰ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਧਾਰਾ 167(2) ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਵੀਸੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ..."

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

41. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸ ਕੋਲ "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ

ਉਪਰੋਕਤ ਅਧੀਨਗੀ. ਇੱਥੇ ਦੋ ਤਰੀਕੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ -

ਏ. ਪਹਿਲਾਂ, ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

ਬੀ. ਦੂਸਰਾ, ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੂਜੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 267 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕੈਦੀ ਟਰਾਂਜ਼ਿਟ ਵਾਰੰਟ ("ਪੀ.ਟੀ. ਵਾਰੰਟ") ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਤੋਂ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰੀਮਾਂਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ;

ਜਾਂ

ਰਸਮੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੀ.ਟੀ. ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਰੰਟ. ਜੇਕਰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 267 ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਪੀ.ਟੀ. ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਜਦੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪੀ.ਟੀ. ਵਾਰੰਟ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 167(1) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗਾ, ਕੇਸ ਡਾਇਰੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇਣ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰੇਗਾ। [ਵੇਖੋ: ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੇ.ਐਨ. ਨਹਿਰੂ ਨੇ 2011 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਮੈਡ 1984] ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਸੀ

42. ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਵਿਸਤਾਰ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਹੈ।

43. ਪਹਿਲੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਗਨੀਜ਼ੇਬਲ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਕੁਝ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

44. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਵਾਰੰਟ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਉਭਰਦੀਆਂ ਹਨ:

ਏ. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬੀ. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਾਰੰਟ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 81 ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸੀ.ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 267 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਹਟਾਕੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਅਪਰਾਧ ਦਰਜ ਹੈ।

45. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 46(1) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"46. ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਗਈ-(1) ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਛੂਹੇਗਾ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਚਨ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹਾਲਾਤ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਔਰਤ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਔਰਤ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ

ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੂਹੇਗਾ।"

46. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਸਾਦਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਅਸਲ ਛੋਹਣਾ ਜਾਂ ਕੈਦ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਸਲ ਛੋਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

47. 'ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਾ ਤਾਂ ਪਰੋਸੀਜਰਲ ਐਕਟਾਂ ਜਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਰਥਕ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 46, ਸੀਆਰਪੀਸੀ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਲੈਕਜ਼ ਲਾਅ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ (5ਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, 1979) ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨਾ। ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਸਿਵਲ ਮੰਗ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਫੜਨ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਸਲ ਜਾਂ ਮੰਨੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਥਾਰਟੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੰਜਮ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਜਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਉਸਦਾ ਇਰਾਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਸਲ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਰਸਮੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

48. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 'ਕਸਟਡੀ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਜਾਂ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਰਪਸ ਜੁਰੀਸ ਸੈਕਿੰਡਮ (ਜਲ 25 ਪੰਨਾ 69 'ਤੇ) 'ਕਸਟਡੀ' ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਜਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਜਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਕੈਦ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਧਨਾਂ, ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਅਰਥ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਭੌਤਿਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਇਸ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ, ਦੇਖਭਾਲ, ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਉਸ ਕੈਦੀ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਨਿੱਜੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਇਹ ਹਿਰਾਸਤ ਅਧੀਨ ਹੈ; ਚਾਰਜ; ਰੱਖਣ ਲਈ ਚਾਰਜ, ਆਰਡਰ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ; ਤੁਰੰਤ ਚਾਰਜ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਅੰਤਮ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ।"

[ਵੇਖੋ: ਰੋਸ਼ਨ ਬੀਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, 1983 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਮੈਡ 163]

49. ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਛੋਹ ਜਾਂ ਕੈਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਇਸ ਕਾਰਨ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਛੂਹਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਯੂ.ਪੀ.ਬਨਾਮ ਦੇਵ ਮਨ ਉਪਾਧਿਆਏ ਨੇ ਏਆਈਆਰ 1960 ਐਸਸੀ 1125 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 46 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਚਨ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।

50. ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ [1969] 2 ਸਾਰੇ ਈ.ਆਰ. 271 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਐਲਡਰਸਨ ਬਨਾਮ ਬੂਥ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਣੀ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

"ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਮਾਮਲੇ ਹਨ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਅਸਲ ਜ਼ਬਤ ਜਾਂ ਛੂਹਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ, "ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ" ਕਹਿ ਕੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਛੂਹ ਦੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਛੂਹ ਦੇ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਾਂਗ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਉਦੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ, ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਉਹ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਅਧੀਨ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਉਸ ਮਜਬੂਰੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

51. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਛੂਹਣਾ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਮਜਬੂਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 46 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਲਡਰਸਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਸਲ ਜ਼ਬਤ ਜਾਂ ਛੂਹਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤਦ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

52. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਰਸਮੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਰਸਮੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 267 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪੀ.ਟੀ. ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਦੇ ਵਾਰੰਟ. ਜੇਕਰ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 267 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਪੀ.ਟੀ. ਵਾਰੰਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਾਰੰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 268 ਅਤੇ 269 ਦੇ ਅਧੀਨ। ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਇਸ ਤਰਕ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੀ.ਟੀ. ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਾਰੰਟ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼

ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਨੇ ਪੀ.ਟੀ. ਵਾਰੰਟ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੈਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਟੱਚ, ਫਿਰ ਵੀ ਪੀ.ਟੀ. ਦਿਖਾ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਾਰੰਟ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਜ਼ਾਦ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜੋ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਵਧਾ ਕੇ ਪਹਿਲੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 267 ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਦਾਲਤੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ "ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 267 ਦੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਵੇਖੋ: ਸੀ. ਨਟੇਸਨ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, 1998 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਮੈਡ 931; ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, 1995 ਸੀ.ਆਰ.ਆਈ.ਐਲ.ਜੇ. 3505; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਯਾਦਵ ਕੋਹਾਚਡੇ, 2000 ਸੀ.ਆਰ.ਆਈ.ਐਲ.ਜੇ. 959]

53. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਉਲਟ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂ ਪਹਿਲੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਕੋਲ "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਪਾਠ ਜਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

54. ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ, ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਪੀ.ਟੀ. ਦੀ ਤਾਕਤ

'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਵਾਰੰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਰਸਮੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ (ਕਾਗਜੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ) ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਸਮੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਰਸਮੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਪੀ.ਟੀ. ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਵਾਰੰਟ, ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲ ਉਸ ਮਜਬੂਰੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

55. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹੁਣ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 267 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਦਾਲਤੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਲਈ ਖੁੱਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 267(1) ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਦੱਸੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਵੇਖੋ: ਤੁਸ਼ਾਰਭਾਈ ਰਜਨੀਕਾਂਤਭਾਈ ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, 2024 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 1897 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ]

56. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਅਤੇ ਖੋਜਾਂ ਆਦਿ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਬੰਧਤ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਲਈ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੰਟਰਗੇਟ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

57. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਅਪਮਾਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਵਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਹੋਰ ਅਪਮਾਨ ਸਹਿਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਰਾਹਤ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ

ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹੈ।

58. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਹਰ ਇੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਅਗਲੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਏ

ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਨਤਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਸਮਾਜਿਕ ਕਲੰਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਬਿਪਤਾ ਦੀ ਲਹਿਰ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਉਲਝਣਾਂ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬੋਝ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੋਂ ਹੋਰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਹਰੇਕ ਵਾਧੂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਰਮ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਲਝਣਾਂ ਦਾ ਸੰਚਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੱਧਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

iii. ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਉਦਾਹਰਨਾਂ

59. ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

<u>ਉਦਾਹਰਣ ਏ</u>

(1) 'ਏ' ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕੇਸ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸੇ ਦਿਨ, 'ਏ' ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 498 ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਇੱਥੇ, ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਮੰਨ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ 'ਏ' ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕੇਗਾ।

(2) 'ਬੀ' ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਤਹਿਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ 'ਬੀ' ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 498ਏ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ, ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. 'ਬੀ' ਧਾਰਾ 420 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇਗਾ। ਉਹ ਧਾਰਾ 498 ਏ ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਹੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ

ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 420 ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ. ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸਮਾਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ

ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੈੱਟਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਣ ਬੀ

(1) 'ਐਕਸ' ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਹੈ ਜੋ ਉਮਰ ਭਰ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ, ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਮੰਨ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ 'ਐਕਸ' ਅਗਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ।

(2) 'ਵਾਈ' ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 384 [ਜਬਰਦਸਤੀ - 3 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯੋਗ] ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 406 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਇੱਕ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ [ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ -3 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਸਜ਼ਾ]। ਇਸ ਉਦਾਹਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ 'ਵਾਈ' ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ।

'ਵਾਈ', ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 'ਵਾਈ' ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਕੇ [ਯਾਨੀ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 406], 'ਵਾਈ' ਨੂੰ ' ਐਕਸ ' ਵਰਗੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਈ. ਸਿੱਟਾ

60. ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਾਡੀ ਜਾਂਚ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਿੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ:

1. ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਹੀ ਉਪਾਅ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 437 ਜਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ

ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ (ਸੁਪਰ) ਦੇ ਪੈਰਾ 39 ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ii. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਇਕੋ-ਇਕ ਪਾਬੰਦੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ, 1989, ਆਦਿ ਵਿੱਚ।

iii. ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ, ਬਾਅਦ ਦਾ ਜੁਰਮ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

iv. ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ/ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਮੰਗ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਅਗਲੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਗਲੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਲੈਣ ਲਈ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲੀਸ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਜ਼ਮ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮੰਗਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਰੈਗੂਲਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਹੋਵੇਗਾ।

v.ਅਸੀਂ ਮਿਸਟਰ ਦਵੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਘੇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਇਜ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਰਾਇਆ ਜਾਂ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੈਰ-ਮਨੁੱਖੀਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵੀ ਪਾਸ

ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

vi. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ "ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ"। ਇਸ ਲਈ, ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਕੋ-ਇਕ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

vii. ਜੇ ਲੂਥਰਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰੇਗਾ, ਬਲਕਿ ਇਸਦੀ ਅਮਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਬੇਤੁਕੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

61. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਏ.ਆਰ. ਅੰਤੁਲੇ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਐਸ. ਨਾਇਕ ਨੇ (1988) 2 ਐਸਸੀਸੀ 602 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਲਈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਇੱਕਲੇ ਜਾਣ ਦੁਆਰਾ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"41. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਅਨਵਰ ਅਲੀ ਸਰਕਾਰ ਕੇਸ (1952) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ 1 ਐਸਸੀਸੀ 1: ਏਆਈਆਰ 1952 ਐਸਸੀ 75: 1952 ਐਸਸੀਆਰ 284: 1952 ਸੀਆਰਆਈ ਐਲਜੇ 510] ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਲਈ ਵੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਕੱਦਮਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖੇਗਾ। ਜਿਸ ਦਾ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਚਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ।

XXX XXX XXX

81. [...] ਅਸੀਂ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰਨ ਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ, 16-2-1984 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1952 ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਇਕੋ-ਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਧਾਰਾ 2 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਭਟਕਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹੀ ਉਹੀ ਵਿਧੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਇਸ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 16-2-1984 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਇੱਕਲਾ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। [...]"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

62. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਨਵਰ ਅਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ (1952) 1 ਐਸਸੀਸੀ 1 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਓਨਾ ਹੀ ਉਦੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਅਸਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"27. ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਪਦਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਰਾਬਰੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਸਲ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਧਾਰਾ 20 ਤੋਂ 22 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ, ਗੈਰਵਾਜਬ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਓਨਾ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਅਸਲ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

63. ਸ੍ਰੀ ਲੂਥਰਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਜਿੱਠਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਆਰਡਰ ਲਈ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਮੁੱਖ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਦੂਜੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

64. ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਆਖਰਕਾਰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਵਾਂਝੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬਣਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

65. ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਨਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਕੰਬਲ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

66. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਰੇਕ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

67. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

68. ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹੁਣ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ।

69. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਜ਼), ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

70. ਰਜਿਸਟਰੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਹਰ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗੀ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ)